

کتابخانه و مرکز اسناد دانشگاه امام صادق (ع) پردیس خواهران برگزار می کند

نشست معرفی کتاب (حضوری - مجازی)

قرآن پژوهی در شبه قاره هند

اثر رئیس اعظم شاهد

ارائه دهنده: خانم دکتر فاضله میر غفوریان

(عضو هیات علمی دانشگاه امام صادق (ع) پردیس خواهران)

یکشنبه ۲۱ اردیبهشت ۱۴۰۴

ساعت ۱۳:۳۰ الی ۱۵

ساختمان مرکزی، طبقه پنجم، سالن بانو امین

<https://www.skyroom.online/ch/isuw/library-webinar>

بسم الله الرحمن الرحيم

نشست معرفی کتاب: قرآن پژوهی در شبه قاره هند

تحقیق و تالیف: رئیس اعظم شاهد

ناشر: پژوهشگاه بین المللی المصطفی (ص)

۱۳۹۷

ارائه دهنده: فاضله میرغفوریان

برگزارکننده نشست: کتابخانه و مرکز اسناد معاونت پژوهشی

پردیس خواهران دانشگاه امام صادق ع

۲۱ اردیبهشت ماه ۱۴۰۴

دلیل انتخاب موضوع قرآن پژوهی در شبه جزیره هند

لزوم آشنایی با قرآن پژوهی در کشورهای اسلامی یا دارای مسلمان

❖ فاصله گرفتن از حس خودبرتربینی در اثر آشنایی با دستاوردهای پژوهشی و علمی قرآنی مناطق

مختلف سرزمین وسیع اسلامی

❖ اجتناب از انجام پژوهشهای تکراری و هدر دادن زمان، نیروی انسانی و امکانات

❖ تمرکز بر خلاهای پژوهشی و حجم وسیع مطالعات و پژوهشهای انجام نشده و کاربردی سازی

و عملیاتی نمودن پژوهشهای انجام شده در فرصت بدست آمده

❖ ایجاد ارتباطات محکم تر با جهان اسلام و امت اسلامی برای رفع مشکلات اساسی جهان

اسلام و مشکلات منطقه ای مسلمانان

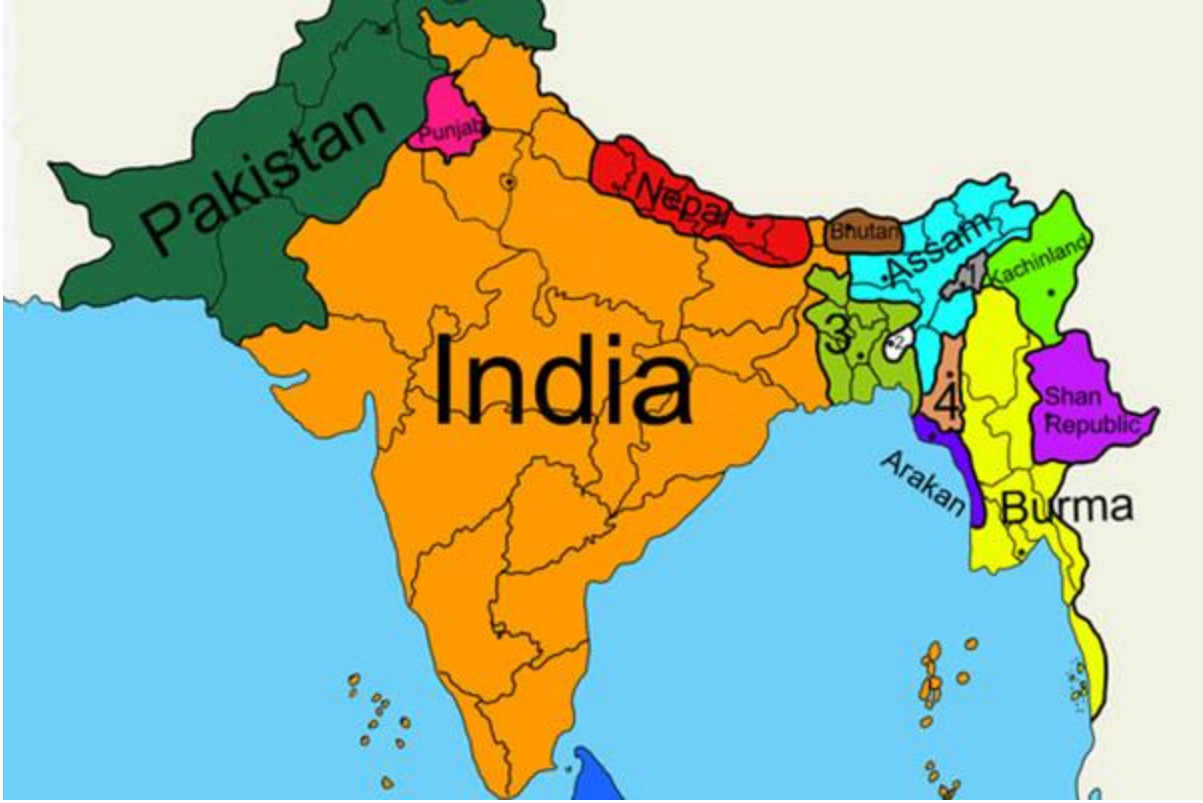
مطالعات و پژوهشهای گسترده قرآنی در شبه جزیره هند

جمعیت بسیار زیاد مسلمانان در شبه جزیره هند بالغ بر ۶۵۰ میلیون مسلمان

در هندوستان بالغ بر ۲۵۰ میلیون مسلمان

جمعیت مسلمانان جهان ۱/۸ میلیارد

یک سوم مسلمانان در این شبه قاره زندگی می کنند.

ویژگیهای کتاب ، مولف و ناشر

کتاب:

مبتهی بر یک روش پژوهشی قابل قبول است.

مبتهی بر مستندات معتبر است.

در موضوع خود جامع است.

مولف:

دکترای تفسیر تطبیقی از جامعه المصطفی

فعالیت‌های پژوهشی اسلامی متمرکز در زمینه شبه قاره

ناشر و مدیر پروژه پژوهشی:

انجام یک پژوهش کلان با عنوان قرآن پژوهی در جهان معاصر: قرآن پژوهی در جهان عرب / قرآن

پژوهی در شبه قاره هند / قرآن پژوهی در جهان غرب

ترجمہ و نشر المصطفیٰ ﷺ

مرکز سید حسن المالک

بازتاب تفکر اصلاحی بر قرآن پڑوہی معاصر

سید حسین ہاشمی

ترجمہ و نشر المصطفیٰ ﷺ

مرکز بین المللی

جریان شناسی
قرآن پژوهی مستشرقان
در ایالات متحده آمریکا

سید حسین علوی

ترجمه و نشر المصطفى

مرکز بین المللی

قصص قرآن و مستشرقان

(نقد دیدگاهها و پاسخ به شبهات)

محمدباقر فرشی

ترجمه و نشر المصطفیٰ

مرکز نشر یسین المانی

تقدیر از مُستشرقان در باره روحی قرآنی
باتأکید بر دیدگاه‌های تنویر نولدکه

باقر ریاحی مهر

ساختار و تنظیمات کتاب

کتاب در قالب چهارده فصل تدوین شده است.

فصل اول کلیات و مفاهیم و سیزده فصل بعدی معرفی قرآن پژوهان شبه قاره

به ترتیب اهمیت از نظر مولف

رویکرد صرفاً توصیفی و احتراز از تحلیل و نقد

فصل اول: کلیات و مفاهیم

تبیین مسئله / پیشینه تحقیق / نوآوری / روش پژوهش / ضرورت و اهداف / قلمرو تحقیق / پیشنهادها /
سیمای قرآن پژوهان شبه قاره هند / شبه قاره هند: بنگلادش نپال بوتان مالدیو سریلانکا هند پاکستان

ورود قرآن کریم به هند

قرآن کریم همراه با ورود اسلام در قرن اول هجری

ضمن فتوحات به سرزمین های غربی هند وارد شد.

پرسشهای پژوهش

از زمان ورود قرآن به شبه قاره هند تا کنون، قرآن پژوهی در شبه قاره هند، چه سیری را طی کرده است؟

مهم ترین و اثر گذارترین جریان ها و مکاتب تفسیری در این سرزمین کدامند؟

مبانی، شیوه ها و روش های تفسیری این مکاتب چیست؟

مکاتب تفسیری شبه قاره هند چه ویژگیهایی دارند؟

رویکرد موسسات و مراکز علمی قرآن پژوهی شبه قاره هند چیست؟

متدلوژی قرآن پژوهی شبه قاره چیست؟

اشکال: فصلهای کتاب بر اساس پاسخ به سوالات شکل نگرفته و در پایان هم به سوالات بطور

مشخص پاسخ داده نشده و خواننده خود باید از لابلای کتاب به پاسخ سوالات برسد.

پیشینه تحقیق

تا قبل از تدوین کتاب در سال ۹۷ پژوهشهای محدودی در این زمینه انجام شده بود:

چند پایان نامه کارشناسی ارشد، یک رساله دکتری و یک کتاب

رساله دکتری: بررسی قرآن فهمی در شبه قاره هند (چاپ بصورت کتاب) / حبیب الله چترائی

کتاب: نقد ترجمه های اردو قرآن کریم / صالحه عبدالکریم شرف الدین

از سال ۹۸ بر اساس پروژه جامعه المصطفی کارهای زیادی انجام شده است. حدود بیست پارسا

یافت شد.

معرفی فرقه های مذهبی کلامی طریقتی در شبه جزیره هند

بریلویه / اهل حدیث یا سلفیه / شیعه (امامیه / اسماعیلیه / نوربخشیه)، دیوبندیه، نقشبندیه

معرفی ناقص از فرقه ها / عدم بیان نقاط اشتراک و تمایز هر یک با هم

بریلویون: صوفی حنفی / هند . با حمایت انگلستان . غلو در مورد پیامبر اکرم ص و اولیاء خودشان،

قائل به ربوبیت تکوینی برای پیامبر ص .

دیوبندیها: حنفی سلفی / هند، پاکستان، افغانستان. سپاه صحابه . طالبان. عداوت با تشیع. ردیه های

متعدد بر تشیع دارند.

نقشبندیه : صوفی / ایران، عراق، سوریه، ترکیه و هند

نوربخشیه : صوفی شیعی / ایران، هند

فصل دوم: قرآن پژوهی محدث شاه ولی الله دهلوی / اوتارپرادش هند (۱۷۶ق) و فرزندان او

حنفی صوفی نقشبندی محدث، مفسر، مترجم و حافظ قرآن کریم، موسس مدرسه دینی

وضعیت فرهنگی اجتماعی جهان اسلام و هند در قرن دوازدهم

مختصری از زندگی ولی الله دهلوی

در ۷ سالگی حافظ قرآن

طریقت صوفیانه نقشبندیه

تدریس به طلاب تفسیر حدیث فقه منطق / تدریس عمومی قرآن و حدیث برای مردم

دریافت اجازه روایت حدیث

تاسیس مدرسه دینی رحیمیه

سیر مطالعاتی طلاب در مدرسه:

یادگیری تلاوت قرآن و ترجمه آن

یادگیری موارد صرفی نحوی و شان نزول

تفسیر جلالین

صحیحین

کتب فقه، عقائد و سلوک

کوشش دهلوی در ترویج حدیث و تطبیق بین فقه و حدیث / آثار حدیثی او

تالیفات سیره

تالیفات در حوزه تصوف

آثار قرآنی به زبان فارسی: فتح الرحمن فی ترجمه القرآن / الفوز الكبير فی اصول التفسیر / المقدمه فی

قوانین الترجمه /

در فتح الرحمن ترجمه قرآن به فارسی

ضرورت، اصول و روش ترجمه قرآن در مقدمه

نمونه هایی از ترجمه

بیان نقاط قوت و ضعف ترجمه دهلوی

بیان دیدگاههای تفسیری در ترجمه آیات

تفسیر عزیزی یا فتح العزیز از شاه عبدالعزیز دهلوی (فرزند)

ترجمه و تفسیر رفیعی از شاه رفیع الدین دهلوی (فرزند)

ترجمه و تفسیر موضح قرآن (اولین ترجمه به زبان اردو) از شاه عبدالقادر دهلوی (فرزند)

فصل سوم: قرآن پژوهی قاضی ثناء الله پانی پتی (۱۲۲۳ق)

حنفی، مفسر بلاغی، مترجم و حافظ قرآن کریم

صوفی نقشبندی

تفسیر مظهري به زبان عربي / ترجمه به اردو و فارسی

حفظ قرآن در ۷ سالگی

تصوف سیر و سلوک

فعالیت های سیاسی اجتماعی

تفسیر مظهري در قرن سیزدهم به زبان عربي / ترجمه به اردو و فارسی

دانشهای مورد نیاز برای تفسیر و ترجمه قرآن از نگاه ثناء الله

گرایش های تفسیری و مفسران

مبانی تفسیری، روش و گرایش قاضی ثناء الله در تفسیر مظهري

روش قرآن به قرآن / روش تفسیر روایی / روش تفسیر عقلی (ابزار نه منبع)

بلاغت بالا به زبان عربي

نمونه هایی از تفسیر مظهري

فصل چهارم: قرآن پژوهی مولانا عبدالحق حقانی (۱۳۸۸ق) و مولانا اشرف علی تهانوی (۱۳۶۱ق)

عبدالحق حقانی

دیوبندیه حنفی

آثار و تالیفات: عقائد الاسلام / البیان فی علوم القرآن / فتح المنان فی تفسیر القرآن (تفسیر حقانی)

مقابله با امواج فکری سر احمدخان هندی

شبّهات تبشیریون مسیحی در مورد اسلام و قرآن

ایستادگی در برابر تهاجم فرهنگ غرب و بصورت خاص انگلستان

مقدمه مفصل تفسیر حقانی: نقد برخی دیدگاههای احمدخان هندی

اشرف علی تهانوی

حافظ قرآن

ترجمه تفسیری قرآن: بیان القرآن به زبان اردو توجه به ابعاد کلامی فقهی بلاغت

بیان ارتباط آیات و سور با هم / رفع شبّهات بصورت غیر مستقیم

شرایط علمی مترجم قرآن

ویژگیهای تفسیر بیان

نخستین ترجمه قرآن به غیر زبان عربی به زبان سندی در قرن سوم بوده است.

سایر تالیفات او در حوزه قرآن: جمال القرآن / تجوید القرآن / آداب القرآن / یادگار حق القرآن /

متشابهات القرآن ...

فصل پنجم: قرآن پژوهی عبیدالله سندی (۱۳۶۳ق)

در شانزده سالگی پس از چندین سال مطالعه اسلام، مسلمان شد

ارتباط با سلسله صوفیه قادریه

تحصیلات در دارالعلوم دیوبند

فعالیت سیاسی اجتماعی و ضداستعماری

تاسیس حزب جمعیت الانصار

در دهلی مرکز نظارت المعارف القرآنیه تدریس تفسیر دهلوی

فعالیت سیاسی در افغانستان

متاثر از دهلوی

تاسیس جمعیت خدام الحکمه و بیت الحکمه

تفسیر الهام الرحمن فی تفسیر القرآن

بیان نمونه‌های تفسیری زنده نبودن عیسی ع

دیدگاه وحدت ادیان

تفسیر المقام المحمود / ویژگیها نمونه ها

اصول تدبر در قرآن

بازتعریف مفاهیم توکل صبر قصص داستان یوسف ع

کتاب قرآنی شعور انقلاب تقریر سوره های:

ممتحنه قانون انقلاب / صف صف انقلاب / جمعه حکمت انقلاب / منافقون ضبط انقلاب / تغابن

جمع انقلاب / مزمل دستور انقلاب / عصر اصول انقلاب / مدثر دستور انقلاب /

اخلاص و معوذتین فکر انقلاب

تدوین دو کتاب تفسیری او توسط شاگردنش

فصل ششم: قرآن پژوهی مولانا حمید الدین فراهی و همفکران او

فصل هفتم: قرآن پژوهی حسین علی مدنی و پیروان او

فصل هشتم: قرآن پژوهی در مکتب بریلویه

فراگیرترین طریقت صوفی حنفی در شبه قاره هند

تکفیر و هاییت و دیوبندیه

مخالفت با سر احمد خان هندی

مخالف مبارزه با انگلستان

گرایش تفسیری صوفیانه و تفسیر به رأی

ترجمه کنزالایمان به زبان اردو احمد رضا خان بریلوی

تفاسیر مهم:

تفسیر خزائن العرفان نعیم الدین مراد آبادی

تفسیر نعیمی یار احمد خان

تفسیر الحسنات سید محمد قادری

فصل نهم: قرآن پژوهی اهل حدیث در شبه قاره هند

در تقابل با دو مکتب دیوبندی و بریلوی

تفسیر مأثور سلفی

فتح البیان فی مقاصد القرآن نواب صدیق حسن خان

تفسیر القرآن بکلام الرحمن به زبان عربی و ترجمه به زبان اردو مولانا ثناء الله امرتسری

فصل دهم: قرآن پژوهی قرآنیون (اهل قرآن) شبه قاره هند

قرآن بسندگی و سنت ستیزی

تقابل نص گرای حدیث محور اهل حدیث با نص گرای قرآن محور اهل قرآن در شبه قاره

اواخر قرن نوزدهم توسط سراحمدخان هندی

دو حوزه متفاوت از نظر جغرافیایی در قرآن بسندگی: مصر و شبه قاره هند

تفاوت دو حوزه: مصر و شبه قاره (قالب فرقه ای)

مرکز قرآنیون در شبه قاره:

لاهور پاکستان (عبدالله چکرالوی)، اُمرتسر ایالت پنجاب هند (احمدالدین امرتسری)

فصل یازدهم: قرآن پژوهی سرسید احمد خان ہندی دہلی نذیر احمد عبد الماجد دریابادی (۱۳۱۵ ق)

ہمکاری با کمپانی ہند شرقی وابستہ بہ انگلستان

تاسیس دانشگاه علیگرہ

انتشار مجلہ تہذیب الاخلاق

تقریب بین اسلام و مسیحیت: تبیین الکلام تفسیر انجیل

کتاب تحریر فی اصول التفسیر

تفسیر القرآن و هو الہدی و الفرقان (تفسیر علمی: تطبیق قرآن با علوم تجربی)

وحی، اعجاز و معجزہ و آخرت از نگاہ سر احمد خان احمدی

فصل دوازدهم: قرآن پژوهی وحیدالدین خان

فصل سیزدهم: قرآن پژوهی ابوالکلام آزاد

فصل چهاردهم: قرآن پژوهی سیدعلی ابوالحسن ندوی و سید سلیمان ندوی

ویژگیهای مهم پژوهشهای قرآنی شبه قاره بر اساس فصول سیزده گانه کتاب

❖ غلبه تفکرات صوفی گرایانه بر پژوهشهای قرآنی

❖ توجه به ترجمه و تفسیر قرآن کریم به زبانهای عربی، اردو و فارسی

❖ تاسیس مدارس دینی متعدد و طراحی دروس آموزشی

❖ تبیین ضرورت، اصول، مبانی و روشهای ترجمه و تفسیر قرآن کریم و دانشهای مورد نیاز مفسر

❖ فعالیتهای سیاسی اجتماعی و ضد استعماری در قالب تاسیس احزاب و جمعیتهای قرآنی

❖ توجه به تفسیر اجتماعی قرآن کریم

❖ نقد آراء یکدیگر مانند نقد آراء و افکار احمدخان هندی

❖ رفع شبهات و سوالات ضمن پژوهشهای قرآنی

❖ آگاهی و پرداختن به مباحث روز تفسیری مانند ارتباط سور و آیات با یکدیگر (نظریه انسجام)

مقالات مرتبط جهت مطالعه بیشتر

واکاوی جریان شناسی و رویکرد قرآنیان شبه قاره هند / محمدی بنی کندی، باب الله و دیاری

بیدگلی، محمدتقی / مطالعات علوم قرآن / ۱۴۰۱

بررسی دیدگاههای سر احمدخان هندی در تحدید قلمرو قرآن و سنت / رضایی هفتادری، حسن و

قاسمی شوب، محمد و نصیریان، صفر / سراج منیر / ۱۴۰۰

بررسی معجزات انبیاء در کتاب تفسیر القرآن و هو الهدی و الفرقان / دژآباد، حامد / پژوهشنامه معارف

قرآنی / ۱۳۹۲

رویکردهای نوین تفسیری در شبه قاره هند- نقد و بررسی ترجمان القرآن / رضی خان، جعفر /

مطالعات قرآن و حدیث / ۱۳۸۷

تشکر و سپاس

از حسن همراهی شما گرامیان